

חק לישראל – פרשת חוקת יום ו'

במדבר פרק כא'

(ב) וידר ישראל נדר ליהוה ויאמר אם נתן תתן את העם הזה בידי והחרמתי את עריהם: (ב) וידר ישראל נדר ליהוה ויאמר אם נתן תתן את העם הזה בידי והחרמתי את עריהם: (ב) וקים ישראל קים קדם יי ואמר אם ממסר תמסר ית עמא הדיו בידי ואגמור ית קרויהו:

(ג) וישמע יהוה בקול ישראל ויתן את הפנעני ויחרם אתהם ואת עריהם ויקרא שם המקום חרמה: (ג) וישמע יהוה בקול ישראל ויתן את הפנעני ויחרם אתהם ואת עריהם ויקרא שם המקום חרמה: (ג) וקביל יי עלותיה דישראל ומסר ית כנענאה וגמור יתהוון וית קרויהו וקרא שמה דאתרא חרמה:

(ד) ויסעו מהר ההר דרדו ים סוף לסבב את ארץ אדום ותקצר נפש העם בדרדו: (ד) ויסעו מהר ההר דרדו ים סוף לסבב את ארץ אדום ותקצר נפש העם בדרדו: (ד) ונטלו מהר טורא ארץ ימא דסוף לאקפא ית ארעא דאדום ועקת נפשא דעמא באורחא:

(ה) וידבר העם באלהים ובמשה למא העליתנו ממצרים למות במדבר פי אין לחם ואין מים ונפשנו קצה בלחם הקלקל: (ה) וידבר העם באלהים ובמשה למא העליתנו ממצרים למות במדבר פי אין לחם ואין מים ונפשנו קצה בלחם הקלקל: (ה) ואתרעם עמא במימרא דיי ועם משה נעו למא אסקתונא ממצרים לממת במדברא ארי לית לחמא ולית מיא ונפשנא עקת במנא הדיו דמיכליה קליל:

(ו) וישלח יהוה בעם את הנחשים השרפים וינשכו את העם וימת עם רב מישראל: (ו) וישלח יהוה בעם את הנחשים השרפים וינשכו את העם וימת עם רב מישראל: (ו) וגרי יי בעמא ית חיון קלו ונכיתו ית עמא ומית עם סגי מישראל:

(ז) ויבא העם אל משה ויאמרו חטאנו פי דברנו ביהוה ובך התפלל אל יהוה ויסר מעלינו את הנחש ויתפלל משה בעד העם: (ז) ויבא העם אל משה ויאמרו חטאנו פי דברנו ביהוה ובך התפלל אל יהוה ויסר מעלינו את הנחש ויתפלל משה בעד העם: (ז) ואתא עמא למשה ואמרו חבנא ארי אתרעמנא קדם יי ועמד נצינא צלי קדם יי ויעדי מננא ית חויה וצלי משה על עמא:

(ח) ויאמר יהוה אל משה עשה לך שרף ושים אתו על גס והיה כל הנשוף וראה אתו וחי: (ח) ויאמר יהוה אל משה עשה לך שרף ושים אתו על גס והיה כל הנשוף וראה אתו וחי: (ח) ואמר יי למשה עבד לך קליא ושוני יתיה על את ויהי כל דיתנכית ונחוי יתיה ויתקים:

(ט) ויעש משה נחש נחשת וישמהו על הנס והיה אם נשף הנחש את איש והביט אל נחש הנחשת וחי: (ט) ויעש משה נחש נחשת וישמהו על הנס והיה אם נשף הנחש את איש והביט אל נחש הנחשת וחי: (ט) ועבד משה חויה הנחשא ושוייה על את והוה כד נכית חויה ית גברא ומסתפל לחויה דנחשא ומתקים:

(י) ויסעו בני ישראל ויחנו באבת: (י) ויסעו בני ישראל ויחנו באבת: (י) ונטלו בני ישראל ושרו באבת:

(יא) ויסעו מאבת ויחנו בעיי העברים במדבר אשר על פני מואב ממזרח השמש: (יא) ויסעו מאבת ויחנו בעיי העברים במדבר אשר על פני מואב ממזרח השמש: (יא) ונטלו מאבת ושרו במגזית עברא במדברא די על אפי מואב ממדנח שמשא:

חק לישראל – פרשת חוקת יום ו'

(יב) מִשֶׁם נָסְעוּ וַיַּחֲנוּ בְּנַחַל זָרְדִּי: (יב) מִשֶׁם נָסְעוּ וַיַּחֲנוּ בְּנַחַל זָרְדִּי: (יב) מִתַּמָּן נָטְלוּ וַיִּשְׂרוּ בְּנַחֲלָא דְזָרְדִּי:

(יג) מִשֶׁם נָסְעוּ וַיַּחֲנוּ מֵעֵבֶר אֲרָנוֹן אֲשֶׁר בְּמִדְבַּר הַיַּצְא מִגְּבֹל הָאֲמֹרִי כִּי אֲרָנוֹן גְּבוּל מוֹאָב בֵּין מוֹאָב וּבֵין הָאֲמֹרִי: (יג) מִשֶׁם נָסְעוּ וַיַּחֲנוּ מֵעֵבֶר אֲרָנוֹן אֲשֶׁר בְּמִדְבַּר הַיַּצְא מִגְּבֹל הָאֲמֹרִי כִּי אֲרָנוֹן גְּבוּל מוֹאָב בֵּין מוֹאָב וּבֵין הָאֲמֹרִי: (יג) מִתַּמָּן נָטְלוּ וַיִּשְׂרוּ מֵעֵבֶר אֲרָנוֹן דִּי בְּמִדְבַּר דְּנִפְק מִתְּחוּם אַמּוֹרָאָה אַרִי אֲרָנוֹן תְּחוּם מוֹאָב בֵּין מוֹאָב וּבֵין אַמּוֹרָאָה:

(יד) עַל כֵּן יֹאמֶר בְּסֵפֶר מַלְחַמַת יְהוָה אֶת וְהָב בְּסוּפָה וְאֶת הַנְּחָלִים אֲרָנוֹן: (יד) עַל כֵּן יֹאמֶר בְּסֵפֶר מַלְחַמַת יְהוָה אֶת וְהָב בְּסוּפָה וְאֶת הַנְּחָלִים אֲרָנוֹן: (יד) עַל כֵּן יִתְאַמֵּר בְּסֵפֶר אֲרָנוֹן וְעַבְדֵי יְיָ עַל יְמַא דְסוּפָה וְגַבְרִין דְעַל נְחָלֵי אֲרָנוֹן:

(טו) וְאֲשֶׁר הַנְּחָלִים אֲשֶׁר נָטָה לְשֵׁבֶת עַד וְנִשְׁעַן לְגְבוּל מוֹאָב: (טו) וְאֲשֶׁר הַנְּחָלִים אֲשֶׁר נָטָה לְשֵׁבֶת עַד וְנִשְׁעַן לְגְבוּל מוֹאָב: (טו) וְשִׁפּוֹר נְחָלֵיא דְמִדְבַּרֵּיז לְקַבֵּל לַחֲיָת וּמִסְתַּמִּיָּה לְתַחוּם מוֹאָב:

(טז) וּמִשֶׁם בְּאֶרֶה הוּא הַבְּאֵר אֲשֶׁר אָמַר יְהוָה לְמֹשֶׁה אֶסֶף אֶת הָעָם וְאֶתְנָה לָהֶם מַיִם: (טז) וּמִשֶׁם בְּאֶרֶה הוּא הַבְּאֵר אֲשֶׁר אָמַר יְהוָה לְמֹשֶׁה אֶסֶף אֶת הָעָם וְאֶתְנָה לָהֶם מַיִם: (טז) וּמִתַּמָּן אֲתִיְהִיבֵת לְהוֹן בִּירָא הִיא בִּירָא דִּי אָמַר יְיָ לְמֹשֶׁה כְּנֹשׁ יָת עָמָא וְאֶתָּן לְהוֹן מַיָּא:

(יז) אָז יִשִּׁיר יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת עָלַי בְּאֵר עֵנּוּ לָהּ: (יז) אָז יִשִּׁיר יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת עָלַי בְּאֵר עֵנּוּ לָהּ: (יז) אָז יִשִּׁיר יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת עָלַי בְּאֵר עֵנּוּ לָהּ: (יז) כֵּן שִׁבַּח יִשְׂרָאֵל יָת תּוֹשִׁבְתָּא הַדָּא סְקִי בִירָא שְׁבַחוּ לָהּ:

(יח) בְּאֵר חֲפְרוּהָ שְׂרִים כְּרוּהָ נְדִיבֵי הָעָם בְּמַחֲקָא בְּמִשְׁעֵנְתָם וּמִמִּדְבַּר מִתְנָה: (יח) בְּאֵר חֲפְרוּהָ שְׂרִים כְּרוּהָ נְדִיבֵי הָעָם בְּמַחֲקָא בְּמִשְׁעֵנְתָם וּמִמִּדְבַּר מִתְנָה: (יח) בִּירָא דְחֲפְרוּהָ דְכַרְבֵּיא כְּרוּהָ דִישִׁי עָמָא סְפָרִיא בְּחוּטְרִיהוֹן וּמִמִּדְבַּר אֲתִיְהִיבֵת לְהוֹן:

(יט) וּמִמִּתְנָה נְחָלֵיאַל וּמִנְחָלֵיאַל בְּמוֹת: (יט) וּמִמִּתְנָה נְחָלֵיאַל וּמִנְחָלֵיאַל בְּמוֹת: (יט) וּמִדְאֲתִיְהִיבֵת לְהוֹן נְחָתָא עֲמִהוֹן לְנְחָלֵיאַל וּמִנְחָלֵיאַל סְלָקָא עֲמִהוֹן לְרַמְתָּא:

(כ) וּמִבְּמוֹת הַגֵּיא אֲשֶׁר בְּשָׂדֵה מוֹאָב רֹאשׁ הַפְּסָגָה וְנִשְׁקָפָה עַל פְּנֵי הַיְשִׁימוֹן: (כ) וּמִבְּמוֹת הַגֵּיא אֲשֶׁר בְּשָׂדֵה מוֹאָב רֹאשׁ הַפְּסָגָה וְנִשְׁקָפָה עַל פְּנֵי הַיְשִׁימוֹן: (כ) וּמִרַמְתָּא לְחֵילֵיאַל דִּי בְּחֻלְיָ מוֹאָב רִישׁ רַמְתָּא וּמִסְתַּכֵּיא עַל אִפֵּי בֵית יִשִׁימוֹן:

(כא) וַיִּשְׁלַח יִשְׂרָאֵל מַלְאָכִים אֶל סִיחֹן מֶלֶךְ הָאֲמֹרִי לֵאמֹר: (כא) וַיִּשְׁלַח יִשְׂרָאֵל מַלְאָכִים אֶל סִיחֹן מֶלֶךְ הָאֲמֹרִי לֵאמֹר: (כא) וַיִּשְׁלַח יִשְׂרָאֵל אֲזַגְדִּין לְוֹת סִיחֹן מֶלֶכָא דְאַמּוֹרָאָה לְמִימֵר:

(כב) אֶעֱבְרָה בְּאַרְעָךָ לֹא נָטָה בְּשָׂדֵה וּבְכָרֶם לֹא נִשְׁתָּה מִי בְּאֵר בְּדַרְךָ הַמֶּלֶךְ נֵלֶךְ עַד אֲשֶׁר נַעֲבֹר גְּבֻלְךָ: (כב) אֶעֱבְרָה בְּאַרְעָךָ לֹא נָטָה בְּשָׂדֵה וּבְכָרֶם לֹא נִשְׁתָּה מִי בְּאֵר בְּדַרְךָ הַמֶּלֶךְ נֵלֶךְ עַד אֲשֶׁר נַעֲבֹר גְּבֻלְךָ: (כב) אֶעֱבְרָה בְּאַרְעָךָ לֹא נָטָה בְּשָׂדֵה וּבְכָרֶם לֹא נִשְׁתָּה מִי גוּב בְּאַרְח מֶלְכָא נוֹל עַד דִּי נַעֲבֹר תְּחוּמְךָ:

(כג) וְלֹא נָתַן סִיחֹן אֶת יִשְׂרָאֵל עֹבֵר בְּגִבְלוֹ וַיִּיאָסֵף סִיחֹן אֶת כָּל עַמּוֹ וַיַּצְא לְקִרְאֵת יִשְׂרָאֵל הַמִּדְבַּרָה וַיִּבֵּא יְהִצְהָ וַיִּלְחֶם בְּיִשְׂרָאֵל: (כג) וְלֹא נָתַן סִיחֹן אֶת יִשְׂרָאֵל עֹבֵר בְּגִבְלוֹ וַיִּיאָסֵף סִיחֹן אֶת כָּל עַמּוֹ וַיַּצְא לְקִרְאֵת יִשְׂרָאֵל הַמִּדְבַּרָה וַיִּבֵּא יְהִצְהָ וַיִּלְחֶם בְּיִשְׂרָאֵל: (כג) וְלֹא שָׁבַק סִיחֹן יָת יִשְׂרָאֵל לְמַעֲבַר בְּתַחוּמֵיהָ וּכְנֹשׁ סִיחֹן יָת כָּל עַמִּיָּה וְנִפְק לְקַדְמוֹת יִשְׂרָאֵל לְמִדְבַּרָה וְאֶתָּא לְיַחַז וְאִגִּיחַ קַרְבָּא בְּיִשְׂרָאֵל:

(כד) וַיִּפְהוּ יִשְׂרָאֵל לְפִי חֶרֶב וַיִּירֹשׁ אֶת אֲרָצוֹ מֵאֲרָנוֹן עַד יַבֵּק עַד בְּנֵי עַמּוֹן כִּי עַז גְּבוּל בְּנֵי עַמּוֹן: (כד) וַיִּפְהוּ יִשְׂרָאֵל לְפִי חֶרֶב וַיִּירֹשׁ אֶת אֲרָצוֹ מֵאֲרָנוֹן עַד יַבֵּק עַד בְּנֵי עַמּוֹן כִּי עַז גְּבוּל בְּנֵי עַמּוֹן: (כד) וּמִחֵיהּ יִשְׂרָאֵל לְפַתְגָּם דְּחֶרֶב וִירֵת יָת אֲרַעִיָּה מֵאֲרָנוֹנָא עַד יוֹבְקָא עַד בְּנֵי עַמּוֹן אַרִי תַקִּיף תְּחוּמָא דְבְּנֵי עַמּוֹן:

חק לישראל – פרשת חוקת יום ו'

(כה) וַיִּקַּח יִשְׂרָאֵל אֶת כָּל הָעָרִים הָאֵלֶּה וַיָּשֶׁב יִשְׂרָאֵל בְּכָל עָרֵי הָאֱמֹרִי בְּחֹשֶׁבֶן וּבְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת כָּל הָעָרִים הָאֵלֶּה וַיָּשֶׁב יִשְׂרָאֵל בְּכָל עָרֵי הָאֱמֹרִי בְּחֹשֶׁבֶן וּבְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יָת כָּל קְרוּיָא הָאֵלִין וַיִּתֵּב יִשְׂרָאֵל בְּכָל קְרוּיָא אֱמֹרָאָה בְּחֹשֶׁבֶן וּבְכָל בְּפָרְנָהָא:

(כו) כִּי חֹשֶׁבֶן עִיר סִיחֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי הוּא וְהוּא נִלְחָם בְּמֶלֶךְ מוֹאָב הָרִאשׁוֹן וַיִּקַּח אֶת כָּל אֲרָצוֹ מִיַּדוֹ עַד אַרְנֹן: (כו) כִּי חֹשֶׁבֶן עִיר סִיחֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי הוּא וְהוּא נִלְחָם בְּמֶלֶךְ מוֹאָב הָרִאשׁוֹן וַיִּקַּח אֶת כָּל אֲרָצוֹ מִיַּדוֹ עַד אַרְנֹן: (כו) אַרְי חֹשֶׁבֶן קְרָתָא דְסִיחֹן מֶלֶךְ דְאֱמֹרָאָה הִיא וְהוּא אֲנָח קְרָבָא בְּמֶלֶכָא דְמוֹאָב קְדַמָּאָה וְנָסִיב יָת כָּל אֲרָעִיהּ מִיַּדִּיהּ עַד אַרְנֹן:

(כז) עַל כֵּן יֹאמְרוּ הַמַּשְׁלִיִּים בְּאוֹ חֹשֶׁבֶן תִּבְנֶה וְתִכְוֶנֶן עִיר סִיחֹן: (כז) עַל כֵּן יֹאמְרוּ הַמַּשְׁלִיִּים בְּאוֹ חֹשֶׁבֶן תִּבְנֶה וְתִכְוֶנֶן עִיר סִיחֹן: (כז) עַל כֵּן יִמְדוּן מִתְלִיא עוֹלוֹ לְחֹשֶׁבֶן תִּתְבְּנִי וְתִשְׁתַּכַּלֵּל קְרָתָא דְסִיחֹן:

(כח) כִּי אִשׁ יֵצֵאָה מִחֹשֶׁבֶן לְהִבָּה מִקְרִית סִיחֹן אֲכַלָּה עַד מוֹאָב בְּעֵלֵי בְּמוֹת אַרְנֹן: (כח) כִּי אִשׁ יֵצֵאָה מִחֹשֶׁבֶן לְהִבָּה מִקְרִית סִיחֹן אֲכַלָּה עַד מוֹאָב בְּעֵלֵי בְּמוֹת אַרְנֹן: (כח) אַרְי קִידוּם תַּקִּיף כְּאִשָּׂא נֶפֶק מִחֹשֶׁבֶן עַבְדֵי קְרָבָא בְּשִׁלְהוּבִיתָא מִקְרָתָא דְסִיחֹן קְסִילוֹ עִמָּא דְשָׂרוּ בְּלִחִית מוֹאָב בּוּמְרִיא דְפִלְחִין בֵּית דְחִלָּא דְמִתָּא דְאַרְנֹן:

(כט) אוֹי לָךְ מוֹאָב אֲבָדְתָּ עִם כְּמוֹשׁ נָתַן בְּנֵיו פְּלִיטָם וּבְנִתָיו בְּשִׁבִית לְמֶלֶךְ אֱמֹרִי סִיחֹן: (כט) אוֹי לָךְ מוֹאָב אֲבָדְתָּ עִם כְּמוֹשׁ נָתַן בְּנֵיו פְּלִיטָם וּבְנִתָיו בְּשִׁבִית לְמֶלֶךְ אֱמֹרִי סִיחֹן: (כט) וַיִּלְכוּ מוֹאָבָאִי אֲבָדְתוּן עִמָּא דְפִלְחִין לְכְמוֹשׁ מְסַר בְּנוֹהֵי צִירֵין וּבְנִתֵיהּ בְּשִׁבָא לְמֶלֶכָא דְאֱמֹרָאָה סִיחֹן:

(ל) וַנִּירָם אֲבָד חֹשֶׁבֶן עַד דִּיבִן וְנָשִׁים עַד נֶפֶח אֲשֶׁר עַד מִיַּדְבָּא: (ל) וַנִּירָם אֲבָד חֹשֶׁבֶן עַד דִּיבִן וְנָשִׁים עַד נֶפֶח אֲשֶׁר עַד מִיַּדְבָּא: (ל) וּמִלְכוֹ פְּסַקַת מִחֹשֶׁבֶן עַדָּא שׁוּלְטָן מְדִיבֹן וַצִּדִּיאָו עַד נֶפֶח דְסַמִּיָּה עַד מִיַּדְבָּא:

(לא) וַיָּשֶׁב יִשְׂרָאֵל בְּאֲרָץ הָאֱמֹרִי: (לא) וַיָּשֶׁב יִשְׂרָאֵל בְּאֲרָץ הָאֱמֹרִי: (לא) וַיִּתֵּב יִשְׂרָאֵל בְּאֲרָע אֱמֹרָאָה:

(לב) וַיִּשְׁלַח מֹשֶׁה לְרַגֵּל אֶת יַעֲזֹר וַיִּלְכְּדוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר שָׁם: (לב) וַיִּשְׁלַח מֹשֶׁה לְרַגֵּל אֶת יַעֲזֹר וַיִּלְכְּדוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר שָׁם: (לב) וַשְׁלַח מֹשֶׁה לְרַגֵּל אֶת יַעֲזֹר וּבְכַשׁוֹ בְּפָרְנָהָא וְתִרְיָהּ יָת אֱמֹרָאָה דִּי תַמְנוּ:

(לג) וַיִּפְּנוּ וַיַּעֲלוּ דְרָךְ הַבְּשָׁן וַיֵּצֵא עוֹג מֶלֶךְ הַבְּשָׁן לְקַרְאָתָם הוּא וְכָל עַמּוֹ לְמַלְחָמָה אֲדָרְעִי: (לג) וַיִּפְּנוּ וַיַּעֲלוּ דְרָךְ הַבְּשָׁן וַיֵּצֵא עוֹג מֶלֶךְ הַבְּשָׁן לְקַרְאָתָם הוּא וְכָל עַמּוֹ לְמַלְחָמָה אֲדָרְעִי: (לג) וְאַתְפְּנִיאָו וְסִלְקוּ לְאַרְחַ מִתַּנְן וְנֶפֶק עוֹג מֶלֶכָא דְמִתַּנְן לְקַדְמוּתָהוֹן הוּא וְכָל עַמִּיהּ לְאַגְחָא קְרָבָא לְאַדְרְעִי:

(לד) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה אַל תִּירָא אֲתוּ כִּי בִיָּדְךָ נָתַתִּי אֲתוּ וְאֵת כָּל עַמּוֹ וְאֵת אֲרָצוֹ וְעַשִׂיתָ לוֹ כְּאֲשֶׁר עָשִׂיתָ לְסִיחֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר יוֹשֵׁב בְּחֹשֶׁבֶן: (לד) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה אַל תִּירָא אֲתוּ כִּי בִיָּדְךָ נָתַתִּי אֲתוּ וְאֵת כָּל עַמּוֹ וְאֵת אֲרָצוֹ וְעַשִׂיתָ לוֹ כְּאֲשֶׁר עָשִׂיתָ לְסִיחֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר יוֹשֵׁב בְּחֹשֶׁבֶן: (לד) וְאָמַר יְיָ לְמֹשֶׁה לֹא תִדְחַל מִנִּיָּה אַרְי בִּידְךָ מְסֻרִית יִתִּיהּ וְיָת כָּל עַמִּיהּ וְיָת אֲרָעִיהּ וְתַעֲבֹד לִיהּ כְּמָא דִּי עַבְדְתָּ לְסִיחֹן מֶלֶכָא דְאֱמֹרָאָה דִּי יִתֵּב בְּחֹשֶׁבֶן:

(לה) וַיִּכּוּ אֲתוּ וְאֵת בְּנֵיו וְאֵת כָּל עַמּוֹ עַד בְּלִתֵּי הַשָּׂאִיר לֹא שָׁרִיד וַיִּירָשׁוּ אֶת אֲרָצוֹ: (לה) וַיִּכּוּ אֲתוּ וְאֵת בְּנֵיו וְאֵת כָּל עַמּוֹ עַד בְּלִתֵּי הַשָּׂאִיר לֹא שָׁרִיד וַיִּירָשׁוּ אֶת אֲרָצוֹ: (לה) וּמָחוּ יִתִּיהּ וְיָת כָּל עַמִּיהּ עַד דְלֹא אֲשִׁתָּאֵר לִיהּ מְשׁוּיָב וַיִּרְיָתוּ יָת אֲרָעִיהּ:

חק לישראל – פרשת חוקת יום ו'

רש"י

המון הזה שיתפח צמענו כלום יש ילוד אשה שמכניס ואינו מוֹלִיא:

(ו) את הנחשים השרפים – (במ"ר) ששורפים את האדם בארס שניהם: וינשכו את העם – יבא נחש שלקה על הוֹלֵאת דבה ויפרע ממוֹלִיאֵי דבה יבא נחש שכל המינין נטעמים לו טעם אחד (טעם עפר) ויפרע מכפויי טובה שדבר אחד משתנה להם לכמה מטעמים:

(ז) ויהפלב משה – מכאן למי שמבקשים ממנו מחילה שלא יהא אכזרי מלמחול:

(ח) על נס – על כלונס שקורים פירטויק"א בלע"ז וכן (ישעיה ל) וכן על הגבעה (שם מט) ארס נסי (שם יג) שאו נס ולפי שהוא גבוה ללות ולראיה קוראו נס: כל הנשך – (במדבר רבה) אפי' כלב או חמור נושכו היה נזק ומתנונה והולך אלף שנסכית הנחש ממרת להמית לכך נא' כאן וראה אותו ראה בעלמא ובנסכית הנחש נא' והביט והיה אם נשך הנחש את איש והביט וגו' שלא היה ממחר נשך הנחש להתרפאות אלף א"כ מביט בו בכונה ואמרו רבותינו וכי נחש ממית או מחיה אלף בזמן שהיו ישראל מסתכלין כלפי מעלה ומשעבדין את לבם לאביהם שבשמים היו מתרפאים ואם לאו היו נמוקים (נ"א נזוקים):

(ט) נחש נחשת – (שם) לא נאמר לו לעשותו של נחשת אלף אמר משה הקב"ה קוראו נחש ואני אעשנו של נחשת לשון נופל על לשון:

(י) צעיי העברים – לא ידעתי למה נקרא שם עיים ועי לשון חורבה הוא דבר הטאוט במטאטא והעיי"ן בו יסוד לבדה והוא מלשון יעים (ישעיה כח) ויעה צרד: העברים – דרך מעבר העוברים שם את הר נבו אל ארץ כנען שהוא מפסיק בין ארץ מואב לארץ אמורי: על פני מואב ממזרח השמש – במזרח של ארץ מואב:

(יג) מגבול האמורי – תחום סוף מצר שלהם וכן (דברים ב) גבול מואב לשון קצה וסוף: מעבר ארנון – הקיפו ארץ מואב כל דרומה

(ב) והחרמתי – אקדיש שלכם לגבוה:

(ג) ויחרם אתהם – בהריגה: ואת עריהם – חרמתי גבוה:

(ד) דרך ים סוף – כיון שמת אהרן ובאה עליהם מלחמה זו חזרו לאחוריהם דרך ים סוף הוא הדרך שחזרו להם כשנגזר עליהם גזירת מרגלים שנא' (דברים א) וסעו המדברה דרך ים סוף. וכאן חזרו לאחוריהם (עיי' פ' פנחס) שבע מסעות שנא' (שם י) ובני ישראל נסעו מבצרות בני יעקן מוסרה שם מת אהרן. וכי במוסרה מת והלא צהר ההר מת אלף שם חזרו והתאבלו עליו והספידוהו כאילו הוא צפניהם ולא ודוק במסעות ותמלא שבע מסעות מן מוסרה עד הר ההר: לטבב את ארץ אדום – שלא נתנם לעבור בארצו: ותקצר נפש העם בדרך – בטורח הדרך שהוקשה להם אמרו עכשיו היינו קרובים להכנס לארץ ואנו חוזרים לאחורינו כך חזרו אבותינו ונשתהו שלשים ושמונה שנה עד היום לפיכך קרה נפשו צעיניו הדרך ובלשון לע"ז אנקרולו"ר ולא יתכן לומר ותקצר נפש העם בדרך בהיותם בדרך ולא פי' בו צמה קרה שכל מקום שתמלא קצור נפש במקרא מפורש שם צמה קרה כגון (זכריה יא) ותקצר נפשי בהם וכגון (שופטים י) ותקצר נפשו צעמל ישראל וכל דבר הקשה על אדם נופל בו לשון קצור נפש כאדם שהטורח בא עליו ואין דעתו רחבה לקבל אותו הדבר ואין לו מקום בתוך לבו לגור שם אותו הצער ובדבר המטריח נופל לשון גדל שגדול הוא וכבר על האדם כגון (זכריה יא) וגם נפשו בחלה בי גדלה עלי (איוב י) ויגאה כשחל תלדני כללו של פירוש כל לשון קצור נפש בדבר לשון שאין יכול לסובלו הוא שאין הדעת סובלתו:

(ה) באלהים ובמשה – השו' עבד לקונו (במ"ר): למה העליחנו – שניהם שוים: ונפשנו קלה – אף זה לשון קצור נפש ומאום: בלחם הקלוקל – מד (ע"ז ה) לפי שהמון נבלע באיברים קלואו קלוקל אמרו עתיד

חק לישראל – פרשת חוקת יום ו'

ההרים ולא ידעו הנסים האלו אלא ע"י
הבאר שנכנס לשם):

(טז) ומשם בארה – משם בא האשד אל
הבאר כיצד אמר הקב"ה מי מודיע לבני
הנסים הללו המשל אומר נתת פת לתינוק
הודיע לאמו לאחר שעברו חזרו ההרים
למקומם והבאר ירדה לתוך הנחל והעליתה
משם דם ההרואים וזרועות ואיברים ומוליכתן
סביב המחנה וישראל ראו ואמרו שירה:

(יז) עלי באר – מתוך הנחל והעלי מה שאת
מעלה ומנין שהבאר הודיעה להם שגא' ומשם
בארה (במ"ר) וכי משם היתה והלא מתחלת
ארבעים שנה היתה עמהם אלא שירדה
לפרסם את הנסים וכן (שבת לה) אז ישיר
ישראל. השירה הזאת נאמרה בסוף ארבעים
והבאר נתנה להם מתחלת מ' ומה ראה
ליכתב כאן אלא הענין הזה נדרש למעלה
הימנו:

(יח) באר חפרוה – זאת היא הבאר אשר
חפרוה שרים משה ואהרן: במשענותם –
במטה: וממדבר – נתנה להם:
(יט) וממתנה נחליאל – כתרמונו:

(כ) ומצמות הגיא אשר בשדה מואב – כי שם
מת משה ושם בטלה הבאר. ד"א כרוה נדיבי
העם כל נשיא ונשיא כשהיו חונים נוטל מקלו
ומושך אכל דגלו ומחנהו ומי הבאר נמשכין
דרך אותו סימן וצאין לפני חניית כל שבט
ושבט: במחקה – ע"פ משה שנקרא מחוקק
שנאמר (דברים לג) כי שם חלקת מחוקק ספון
ולמה לא נזכר משה בשירה זו לפי שלקה ע"י
הבאר וכיון שלא נזכר שמו של משה לא נזכר
שמו של הקב"ה משל למלך שהיו מזמנין אותו
לסעודה אמר אם אוהבי שם אני שם ואם
לאו איני הולך: ראש הפסגה – כתרמומו ריש
רמתא: פסגה – לשון גובה וכן (תהלים מח)
פסגו ארמנותיה הגביהו ארמנותיה: ונסקפה
– אותה הפסגה על פני המקום ששמו ישימון
והוא לשון מדבר שהוא שם. ד"א ונסקפה
הבאר על פני הישימון שנגנזה צימה של
טבריה והעומד על הישימון מביט ורואה
כמין כברה בים והיא הבאר כך דרש רבי
תנחומא:

ומזרחה עד שבאו מעבר השני לארנון בתוך
ארץ האמורי בצפונה של ארץ מואב: היואל
מגבול האמורי – רעועה יולאה מגבול
האמורי והיא של אמוריים ונכנסת לגבול
מואב עד ארנון שהוא גבול מואב ושם חנו
ישראל ולא באו לגבול מואב (כי ארנון גבול
מואב והם לא נתנו להם רשות לעבור בארצם
ואע"פ שלא פירשה משה פירשה יפתח) כמו
שאמר יפתח (שופטים יא) וגם אל מלך מואב
שלח ולא אבה. ומשה רמזה (דברים ז) כאשך
עשו לי בני עשו היושבים בשעיר והמואבים
היושבים בער מה אלו לא נתנום לעבור בתוך
ארצם אלא הקיפום סביב אף מואב כן:

(יד) על כן יאמר – על חניה זו ונסים שנעשו
בה יאמר בספר מלחמות ה' כשמספרים
נסים שנעשו לאבותינו יספרו את זה וגו':
את זה – כמו את יהב כמו שיאמר מן יעד
ועד כן יאמר מן יהב זה והוי"ו יסוד הוא
כלומר את אשר יהב להם והרבה נסים בים
סוף: ואת הנחלים ארנון – כשם שמספרים
בנסי ים סוף כך יש לספר בנסי נחלי ארנון
שאף כאן נעשו נסים גדולים. ומה הם
הנסים:

(טו) ואשד הנחלים – תרגום של שפך אשד
שפך הנחלים שנספך שם דם אמוריים שהיו
נחבאים שם לפי שהיו ההרים גבוהים והנחל
עמוק וקצר וההרים סמוכים זה לזה אדם
עומד על ההר מזה ומדבר עם חבירו בזה
מזה והדרך עובר בתוך הנחל אמרו אמוריים
כשיכנסו ישראל [לארץ] לתוך הנחל לעבור
נלא מן המערות בהרים שלמעלה מהם
ונהגם בחאים ואבני בליסטראות והיו אותן
הנקעים בזה של כל מואב ובהר של כל
אמוריים היו כנגד אותן נקעים כמין קרנות
ושדים בולטין לחוץ כיון שבאו ישראל לעבור
נזדעזע ההר של א"י כשפחה היואלת להקביל
פני גבירתה ונתקרב לכל הר של מואב ונכנסו
אותן השדים לתוך אותן נקעים והרגום וזהו
אשר נטה לשבת ער שההר נטה ממקומו
ונתקרב לכל גבול מואב ונדבק בו וזהו ונסעו
לגבול מואב (בס"א אינו) ועברו ישראל על

חק לישראל – פרשת חוקת יום ו'

יאמרו המשלים – זלעס שנאמר צו (צמדצב
כג) וישא משלו:

המשלים – זלעס וצעור והס אמרו: צאו
חשבון – שלא היה סיחון יכול לכבשה והלך
ושכר את זלעס לקלבו וזהו שאמר לו זלכ
(סס כצ) כי ידעתי את אשר תצרך מצורך וגו':
תבנה ותכונן – חשבון צסם סיחון להיות
עירו:

(כח) כי אש יאלה מחשבון – משכבשה סיחון:
אכלה ער מואב – שם אותה המדינה קרוי
ער זלשון עברי ולחיית זלשון ארמי ער מואב
– ער של מואב:

(כט) אוי לך מואב – שקלבו את מואב
שימסרו זידו: כמוש – שם אלהי מואב: נתן
– הנותן את בניו של מואב: פליטם – נסים
ופליטים מחרב ואת זנותיו זבצית וגו':

(ל) ונירם אבד – מלכות שלהם: אבד חשבון
עד דיבון – מלכות ועול שהיה למואב
זחשבון אבד משם וכן עד דיבון תרגום של
סר עד כלומר סר ניר מדיבון. ניר לשון
מלכות ועול וממשלת איש כמו (מלכים יא)
למען היות ניר לדוד עבדי: ונשים – שי"ן
דגושה לשון שממה כך יאמרו המושלים ונשים
אותם: עד נפח – השימונום עד נפח:

(לז) וישלח משה לרגל את יעזר – המרגלים
לכדוה אמרו לא נעשה כראשונים זטוחים
אנו זכח תפלתו של משה להלחם:

(לד) אל תירא אותו – (נדל סא) שהיה משה
ירא להלחם שמא תעמוד לו זכותו של
אברהם שנאמר (זראשית יד) ויצא הפליט
הוא עוג שפלט מן הרפאים שהכו כדללעומר
וחזיריו זעשתרות קרנים שנא' (דברים ג) כי
רק עוג מלך הבשן נשאר מיתר הרפאים:

(לה) ויכו אותו. משה הרגו כדליתא זבזכות
(דף נד) עקר טורא זר תלתא פרסי וכו':

(כא) וישלח ישראל מלכאים – וזמקום אחר
תולה השליחות זמשה שנא' (דברים ז) ואשלח
מלכאים ממדבר קדמות וכן (צמדצב כ) וישלח
משה מלכאים מקדש אל מלך אדום וזיפתח
הוא או' (שופטים יא) וישלח ישראל מלכאים
אל מלך אדום וגו' הכתובים הללו זריכים זה
לזה זה נועל זה פותח שמהו הוא ישראל
וישראל הם משה לומר לך שגשיא הדור הוא
ככל הדור כי הגשיא הוא הכל:

(כב) אעברה בארץך – אע"פ שלא נלטו
לפתוח להם זשלום זקשן מהם שלום:

(כג) ולא נתן סיחון וגו' – לפי שכל מלכי
כנען היו מעלין לו מס שהיה שומרם שלא
יעברו עליהם גייסות כיון שאמרו לו ישראל
(צמדצב כ) נעברה נא בארץך אמר להם כל
עלמי איני יושב כאן אלא לשמרם מפניכם
ואתם אומרים כך: ויאל לקראת ישראל –
אינו היתה חשבון מלחה יתושין אין כל זרייה
יכולה לכבשה ואם היה סיחון זכפר חלש אין
כל אדם יכול לכבשו וכ"ש אלו היה זחשבון.
אמר הקב"ה מה אני מטריח על בני כל זאת
לזור על כל עיר ועיר נתן זלכב כל אנשי
המלחמה ללאת מן העיירות ונתקצו כולם
למקום אחד ושם נפלו ומשם הלכו ישראל אל
הערים ואין עומד לנגדם כי אין שם איש
אלא נשים וטף:

(כד) כי עז – ומהו חזקו התרלתו של הקב"ה
שאמר להם (דברים ז) אל תאורם וגו':

(כה) זנתיה – כפרים הסמוכים לה:

(כו) והוא נלחם – למה הוצרך להכתב לפי
שנא' (סס) אל תלך את מואב וחשבון משל
מואב היתה כתב לנו שסיחון לקחה מהם ועל
ידו טהרה לישראל: מידו – מרשותו:

(כז) על כן – על אותה מלחמה שנלחם סיחון
זמואב:

נביא – שופטים פרק יא'

(א) ויפתח הגלעדי ה'יה גבור חיל והוא בן אשה זונה ויולד גלעד את יפתח:
(ב) ויתלד אשת גלעד לו בנים ויגדלו בני האשה ויגרשו את יפתח ויאמרו לו

חק לישראל – פרשת חוקת יום ו'

לא תנחל בבית אבינו כי בן אשה אחרת אתה: (א) ויברח יפתח מפני אחיו וישב בארץ טוב ויתלקטו אל יפתח אנשים ריקים ויצאו עמו: (ה) ויהי מימים וילחמו בני עמון עם ישראל: (ה) ויהי כאשר נלחמו בני עמון עם ישראל ויילכו זקני גלעד לקחת את יפתח מארץ טוב: (ו) ויאמרו ליפתח לכה והייתה לנו לקצין ונלחמה בבני עמון: (ז) ויאמר יפתח לזקני גלעד הלא אתם שנאתם אותי והתגרשוני מבית אבי ומדוע באתם אלי עתה כאשר צר לכם: (ח) ויאמרו זקני גלעד אל יפתח לכן עתה שבנו אליך והלכת עמנו ונלחמת בבני עמון והיית לנו לראש לכל ישבי גלעד: (ט) ויאמר יפתח אל זקני גלעד אם משיבים אתם אותי להלחם בבני עמון ונתן יהוה אותם לפני אנכי אהיה לכם לראש: (י) ויאמרו זקני גלעד אל יפתח יהוה יהיה שמע בינותינו אם לא כדברך בן נעשה: (יא) וילך יפתח עם זקני גלעד וישימו העם אותו עליהם לראש ולקצין וידבר יפתח את כל דבריו לפני יהוה במצפה: (יב) וישלח יפתח מלאכים אל מלך בני עמון לאמר מה לי ולך כי באת אלי להלחם בארצי: (יג) ויאמר מלך בני עמון אל מלאכי יפתח כי לקח ישראל את ארצי בעלותו ממצרים מארנון ועד היבק ועד הירדן ועתה השיבה אתהן בשלום: (יד) ויוסף עוד יפתח וישלח מלאכים אל מלך בני עמון: (טו) ויאמר לו בזה אמר יפתח לא לקח ישראל את ארץ מואב ואת ארץ בני עמון: (טז) כי בעלותם ממצרים וילך ישראל במדבר עד ים סוף ויבא קדשה: (יז) וישלח ישראל מלאכים אל מלך אדום לאמר אעברה נא בארצה ולא שמע מלך אדום וגם אל מלך מואב שלח ולא אבה וישב ישראל בקדש: (יח) וילך במדבר ויסב את ארץ אדום ואת ארץ מואב ויבא ממזרח שמש לארץ מואב ויחנן בעבר ארנון ולא באו בגבול מואב כי ארנון גבול מואב: (יט) וישלח ישראל מלאכים אל סיחון מלך האמרי מלך חשבון ויאמר לו ישראל נעברה נא בארצה עד מקומי: (כ) ולא האמין סיחון את ישראל עבר בגבולו ויאסף סיחון את כל עמו ויחננו ביהצה וילחם עם ישראל: (כא) ויתן יהוה אלהי ישראל את סיחון ואת כל עמו ביד ישראל ויכום ויירש ישראל את כל ארץ האמרי וישב הארץ ההיא: (כב) ויירשו את כל גבול האמרי מארנון ועד היבק ומן המדבר ועד הירדן: (כג) ועתה יהוה אלהי ישראל הוריש את האמרי מפני עמו ישראל ואתה תירשנו: (כד) הלא את אשר יורישך פמוש אלהיך אותו תירש ואת כל אשר הוריש יהוה אלהינו מפנינו אותו תירש: (כה) ועתה הטוב טוב אתה מבבל בן צפור מלך מואב הרב רב עם ישראל אם נלחם נלחם בם: (כו) בשבת ישראל בחשבון ובבנותיה ובדוער ובבנותיה ובכל הערים אשר על ידי ארנון שלש מאות שנה ומדוע לא הצלתם בעת ההיא: (כז) ואנכי לא חטאתי לך ואתה עשה אתי רעה להלחם בי ישפט יהוה השפט היום בין בני ישראל ובין בני עמון: (כח) ולא שמע מלך בני עמון אל דברי יפתח אשר שלח אליו: (כט) ותהי על יפתח רוח יהוה

חק לישראל – פרשת חוקת יום ו'

וַיַּעֲבֹר אֶת הַגְּלֵעָד וְאֶת מְנַשֶּׁה וַיַּעֲבֹר אֶת מִצְפָּה גְלֵעָד וּמִמִּצְפָּה גְלֵעָד עָבַר בְּנֵי עַמּוֹן: (א) וַיִּדְרֹךְ יַפְתָּח נָדָר לַיהוָה וַיֹּאמֶר אִם נָתַן תַּתֵּן אֶת בְּנֵי עַמּוֹן בְּיָדֵי: (א) וְהָיָה הַיּוֹצֵא אֲשֶׁר יֵצֵא מִדְּלַתִּי בֵּיתִי לְקִרְאָתִי בְּשׂוֹבֵי בְּשָׁלוֹם מִבְּנֵי עַמּוֹן וְהָיָה לַיהוָה וְהֶעֱלִיתֵהוּ עוֹלָה: (ב) וַיַּעֲבֹר יַפְתָּח אֶל בְּנֵי עַמּוֹן לְהִלָּחֵם בָּם וַיִּתְּנֵם יְהוָה בְּיָדוֹ: (ג) וַיִּבְּכוּ מֵעֲרוּעָר וְעַד בּוֹאֵף מִנֵּית עֲשָׂרִים עִיר וְעַד אֲבֵל כְּרָמִים מִכָּה גְדוֹלָה מְאֹד וַיִּכְנַעוּ בְּנֵי עַמּוֹן מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

משנה – אהלות פרק יג'

(א) העושה מאור בתחלה, שעורו מלא מקדח גדול של לשכה. שירי המאור, רום אצבעים על רחב הגודל. אלו הן שירי המאור, חלון שסתמה ולא הספיק לגמרה. חדרוהו מים או שרצים או שאכלתו מלחת, שעורו מלא אגרות. חשב עליו לתשמיש, שעורו בפותח טפח. למאור, שעורו מלא מקדח. הסריגות והרפפות מצטרפות במלא מקדח, כדברי בית שמואי. בית הלל אומרים, עד שיהא במקום אחד מלא מקדח. להביא הטמאה, ולהוציא הטמאה. רבי שמעון אומר, להביא הטמאה, אבל להוציא את הטמאה בפותח טפח:

סבכה מסורגת שעושים בחלונות של אורחות: והרפפות – מחילה מסורגת שעושים בחלונות של בתי הקיץ שיוצאים סם להתקרה: מלטרפות כמלוא מקדח – אויר שבין הסריגות אע"פ שאין במקום אחד כמלוא מקדח, מלטרפין בין כולם לכמלוא מקדח: להביא את הטומאה ולהוציא את הטומאה – לאו אפלוגתא דבית שמאי ובית הלל קאי, אלא אשיעורים דרישא קאי, והכי קאמר, מלוא מקדח ומלוא אגרוף ופותח טפח דאמרן, כל השיעורין הללו בין להביא את הטומאה לבית בין להוציא את הטומאה מן הבית. ור' שמעון פליג וסבר בין להביא בין להוציא כולן שיעורן בפותח טפח, ולית ליה לר' שמעון שיעור של מלוא מקדח ומלוא אגרוף כלל. ואין הלכה כר' שמעון:

רע"ב – (א) העושה מאור – חלון העשוי לאורה: בתחילה – משום דבעי למתני סיפא שייכי המאור, תנא רישא בתחילה: מקדח גדול של לשכה – הוא כפונדיון האיטלקי וכסלע ניורנית וישנו כמלוא נקב של עול. אם יש בחלון כשיעור הזה, מביא את הטומאה לכל אחר: שייכי המאור – אם נשאר מן החלון שלא נסתם: חדרוהו מים – שלא נעשה החור על ידי אדם אלא על ידי מרוצת המים: או שרצים – כגון החולד והעכבר: או שאכלתו מלחת – שהארץ מלחה ומתבקעת מאליה: מלוא אגרוף – אגרופו של בן אבטיח, אדם גדול שהיה האגרוף שלו כראש גדול של כל אדם: חישב עליו להשמיש – חלון שהרוהו מים או שרצים, שהשז להשתמש בו ולהניח סם הפליו: למאור – להכניס אורה: הסריגות – מחילה כמין

(ב) חלון שהיא לאויר, שעורה מלא מקדח. בנה בית חוצה לה, שעורה בפותח טפח. נתן את התקרה באמצע החלון, התחתון בפותח טפח, והעליון מלא מקדח:

חק לישראל – פרשת חוקת יום ו'

באמצע החלון – שנמצא החלון חלוי למעלה מן התקרה וחלוי למטה: (החלון) התחתון בפותח טפח – כדין חלון העשוי לתשמיש, דהא אין כאן אויר: והעליון מלוא מקדח – למעלה מן התקרה הוא לאויר:

רע"ב – (3) חלון העשוי לאויר – להכניס בו אויר העולם. והיינו חלון העשוי למאור. ומשום דבעי למתני בנה בית חוזה לה, הדר תנייה: בנה בית חוזה לה – כנגד החלון, ונתבטל אויר של חלון: שיעורה בפותח טפח – כחלון העשוי לתשמיש: נתן את התקרה

(א) החור שפדלת, שיעורו מלא אגרוף, דברי רבי עקיבא. רבי טרפון אומר, בפותח טפח. שיר בה החרש מלמטון או מלמעלן, הגיפה ולא מרקה, או שפתחתו הרוח, שיעורו מלא אגרוף:

פליג ר' טרפון, משום דחור שבאמצע עשה החרש במתכוין ולא מפני שצריך לחור אלכא קרעים היו הדפין שנעשה מהן הדלת ועלתה דעתו להניח הנקב באמצע יותר מלהניח למטה או למעלה, ודמי לעשה במתכוין. אבל כשהניחו מלמטה או מלמעלה, אין זה כעושה צידים אלכא מחמת שהנסרים קרעים ולא נתמלא הנקב:

רע"ב – (ג) החור שבדלת – באמצע הדלת לאינו עשוי לאויר: שייך בו החרש – האומן שתיקן את הדלת: מלמטון – כגון ששייך בו סמוך לאסקופה: או מלמעלן – סמוך למשקוף: הגיפה – סגרה: ולא מירקה – לא גמרה: או שפתחתו הרוח – כלומר או שמירק את הסגירה אלכא שבאתה הרוח ופתחתו: שיעורו מלוא אגרוף – דכיון דנפתח ממילא, הוי כחכרוהו מים או קרעים. ובהך סיפא לא

(ד) העושה מקום לקנה, ולאספתו, ולגר, שיעורו כל שהוא פדברי בית שמיאי. בית הלל אומרים, בפותח טפח. לזון את עיניו, ולדבר עם חברו, ולתשמיש, בפותח טפח:

שהוא – להביא את הטומאה לכד האחר: לזון את עיניו – להסתכל משם לרשות הרבים או לחצר: ולתשמיש – להאניע שם חפציו:

רע"ב – (7) העושה מקום – שנקב נקב מפולק כזותל להניח שם קנה של אורגים: ולאספתי – חרב בלשון יון קורין אספתי, ויש לאורגים כלי כתבנית חרב: שיעורו בכל

(ה) אלו ממעטין את הטפח, פחות מפזית בשר ממעט על ידי רבע עצמות, ופחות מעצם בשעורה ממעט על ידי כזית בשר, פחות מפזית מן הפות, פחות מפזית מן הנבלה, פחות מפעדרשה מן השרץ, פחות מפביצה אכלים, התבואה שבחלון, וכבי שיש בהממש, ונבלת העוף הטהור שלא חשב עליה, ונבלת עוף הטמא שחשב עליה ולא הכשירה, או הכשירה ולא חשב עליה:

ודוקא על ידי רובע עצמות, אבל אי איכא צבית כזית בשר מן המת, אין פחות מכזית זה ממעט, לדרכיה בשר מלטרף עם בשר. והיינו טעמא נמי דדוקא בשר ממעט על ידי עצמות ול אעצמות על ידי עצמות, דעצמות אעצמות מלטרפים: פחות מעצם כשעורה – אבל עצם כשעורה על ממעט, משום דמטמא במגע ובמשא: פחות מכזית מן המת –

רע"ב – (ה) אלו ממעטים את הטפח – חלון ששיעורו בפותח טפח והיה אחד מכל הני דחשיב הכא מונח בו וממעט את האויר מטפח, חוץ, שאין הטומאה עוברת לכד אחר: על ידי רובע עצמות – אם יש צבית רובע עצמות למטמא באוהל, ופחות מכזית מבשר המת מונח בחלון, ממעט. ודוקא פחות מכזית, לאילו כזית, הוא עצמו מטמא באוהל.

חק לישראל – פרשת חוקת יום ו'

עכביש נמלא בתוך הקנה, ופעמים שהוא דק מאוד והוא ככיי שאין בו ממש ופעמים שהוא כעין אריגת בגד והוא ככיי שיס בו ממש: ונבלת עוף טהור שלא חישב עליה – שנבלת עוף טהור אינה מטמאה עד שיחשב עליה לאכילה ואז מטמאה טומאת אוכלים בכזיבה, ואינה כריכה הכשר: נבלת עוף טמא שחשב עליה ולא הכשירה – נבלת עוף טמא כריכה מחשבה וריכה הכשר, כלומר שיצוא עליה מים או אחד משבעה משקין, ואם חסרה מחשבה או הכשר, טהורה, וממעטת וחוללת בפני הטומאה:

השתא דהר תנייה אע"ג לתנא ליה רישא, לאשמועינן דממעט על ידי כל המטמאין באוהל, כגון רביעית דס ומלוא תרווד רקב וכל אותן השנויין בפרק ב': פחות מכזית מן הנבלה וכו' – כל הני דחשיב מכאן ואילך ממעטי בין על ידי עצמות בין על ידי בשר: ופחות מכזיבה אוכלים – שאין אוכל פחות מכזיבה מטמא אחרים ולא מקבל טומאה מן התורה, הלכך ממעט וחולץ בפני הטומאה: והתבואה – שהשישה רחוק מן הכותל ונתפשטו ענפיה וסגרו את החלון, למחוצרת לקרקע היא: וככיי שיס בהן ממש – קורי עכביש נקראים ככיי. ואני שמעתי כמין קורי

(ו) אֵלוֹ שְׂאִינָן מִמְעֻטִים, אֵין הָעֵצִים מִמְעֻטִים עַל יְדֵי עֲצָמוֹת, וְלֹא בֶשֶׂר עַל יְדֵי בֶשֶׂר, וְלֹא כְזִית מִן הַמֵּת, וְלֹא כְזִית מִן הַנְּבֵלָה, וְלֹא כְעֵדֻשָׁה מִן הַשְּׂרִיז, וְלֹא כְבִיזָה אֲכָלִים, וְלֹא תְבוּאָה שֶׁבַחֲלוֹנוֹת, וְלֹא כְכִי שְׂאִין בְּהַ מְמֶשׁ, וְלֹא נְבֵלַת הָעוֹף הַטָּהוֹר שֶׁחֲשַׁב עָלֶיהָ, וְלֹא נְבֵלַת עוֹף הַטָּמֵא שֶׁחֲשַׁב עָלֶיהָ וְהַכְּשִׁירָהּ, וְלֹא הַשְּׂתִי וְהָעֵרֶב הַמְּנַגְעִים, וְלֹא לְבָנָה מִבֵּית הַפֶּרֶס, דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻקִּים אוֹמְרִים, הַלְּבָנָה מִמְעֻטָּת, מִפְּנֵי שֶׁעֲפָרָה טָהוֹר. זֶה הַפְּלֵל, הַטָּהוֹר מִמְעֻט, וְהַטָּמֵא אֵינוֹ מִמְעֻט:

העשויה מעפר בית הפרס. ר' מאיר סבר, שהיא טמאה כמו שעפר בית הפרס טמא, הלכך אינה ממעטת בחלון. ורבנן סברי, לא טמאו אלא גוש כזרייתו הבא מבית הפרס, ולא העפר (אפילו) לאחר שגבלו. והלכה כחכמים. ושיעור הגוש, כפיקה גדולה של סקאים שהוא כחותם הגמלוּפין:

רע"ב – (ו) ולא תבואה שנחלון – שהשישה בחלון ממש, משום דלעתו לפנותה שהיא מקלקלת את הכותל, וכל דבר שדעתו לפנותו אינו ממעט בחלון. ולעיל איירי שהשישה רחוק מן הכותל דהשתא אין דעתו לפנותה: השתי והערב המנוגעים – דשתי וערב מיטמא בנגעים, ודבר טמא אינו ממעט: ולא לבינה מבית הפרס – לבינה

גמרא – נדה דף כג' ע"ב

בעא מיניה רב אדא בר אהבה מאבבי לרבי מאיר דאמר בהמה במעי אשה ולד מעליא הוא אדם במעי בהמה מאי למאי נפקא מיניה לאשתרויי באכילה ותפשוט ליה מזהא דרבי יוחנן דאמר רבי יוחנן השוחט את הבהמה ומצא בה דמות יונה אסורה באכילה הכי השתא התם לא פרסות איכא ולא פרסה איכא הכא נהי דפרסות ליכא פרסה מיהא איכא:

חק לישראל – פרשת חוקת יום ו'

רש"י על הגמרא

תאכלו לאם נמאל תוך מעי בהמה קלוט כל זמן שלא ילא לאויר העולם אע"ג לאין לו אלא פרסה אוכלו ואפילו לר"ש לאמר קלוט בן פרה אסור מודה הוא לאם נשחטה אמו ונמאל במעיה דמותה והכי מפרש בפרק בהמה המקשה (חולין סח):

אדם במעי בהמה – שחטה ומאל בה דמות אדם מהו מי אמרין כי היכי לאזיל ר"מ בתר אומיה הכי נמי זיל בתר בהמה ושרי לאכילה: עוף אין לו פרסה – אכל אדם נהי דפרסות ליכא שאין פרסותיו סדוקות שאין לו שני עקבים כמו לבהמה: פרסה מיהא איכא – וכתיב (ויקרא יא) כל מפרסת פרסה בהמה

זוהר – ויקהל דף רד' ע"א

בד עאל שבתא, אצטריכו אינון עמא קדישא לאסתחאה גרמייהו משמושא דחול, מאי טעמא. בגין דבחול, רוחא אחרא אזלא ושטיא ושדא על עמא. וכד בעי בר נש לנפקא מן ההוא רוחא, ולאעלא ברוחא אחרא קדישא עלאה, בעי לאסתחאה גרמיה, למשרי עליה ההוא רוחא עלאה קדישא:

תא חזי רזא עלאה דמלה, כל אינון שית יומין, (קימא מלה דכלא) אתאחדן ברזא דחד נקודה קדישא, וכלהו יומין אתאחדן ביה. ואית יומין אחרנין, דקיימין לבר בסטרא אחרא. ואית יומין אחרנין, דקיימין לגו מעגולא קדישא, ואתאחדן בנקודה קדישא:

וישראל קדישין, וכל אינון דמתעסקין בקדושה, כל יומא דשבתא, אתאחדן כל אינון שית יומין, באינון שית יומין דלגו דאתאחדן בההיא נקודה, אתאחדן בהאי, בגין לנטרא לון. וכל אינון שית יומין (ר"א ואינון שית יומין דלגו) דשבתא, ההיא נקודה טמירא איהי. פיון דעאל שבתא, כדן סלקא ההיא נקודה, ואתעטרא ואתאחדא לעילא, וכלהו טמירין בגוה:

הלכה – הרמב"ם הלכות שבת פ"ט

(י) המלבן את הצמר או את הפשתן או את השני וכן כל כיוצא בהן ממה שדרכו להתלבן חייב וכמה שיעורו כדי לטוות ממנו חוט אחד אורכו כמלוא רוחב הסיט כפול שהוא אורך ארבעה טפחים:

(יא) המכבס בגדים הרי הוא תולדת מלבן וחייב והסוחט את הבגד עד שיוציא המים שבו הרי זה מכבס וחייב שהסחיטה מצרכי כיבוס היא כמו שההגסה מצרכי הבשול ואין סחיטה בשער וה"ה לעור שאין חייבין על סחיטתו:

לע"נ:

זאב ואיים בן שרה, משה דוד בן סולטנה סוזן מלכה, גד גבריאל בן סוזן, סולטנה סוזן מלכה בת שמואלה, דניאלה פורטונה בת רחל, צדיקה בת שרה ז"ל.